

Thực trạng và biện pháp nâng cao chất lượng xây dựng trường mầm non theo quan điểm lấy trẻ làm trung tâm tại thành phố Hạ Long, tỉnh Quảng Ninh

Trần Thị Hồng Định*, Nguyễn Thị Nam*

* Phó hiệu trưởng trường MN Bãi Cháy, Hạ Long, Quảng Ninh

Received: 6/9/2023; Accepted: 12/9/2023; Published: 18/9/2023

Abstract: This study aims to investigate the current situation and propose measures to improve quality in the construction of child-centered preschools in Ha Long City. The study used questionnaires for 10 managers and 110 teachers in 5 preschools about the current state of awareness of managers and teachers about child-centered education in preschools. Regarding the implementation of child-centered content in preschools, we investigated 10 administrators and 90 teachers in 5 preschools. The study has proposed 5 measures to improve the quality of building child-centered preschools.

Keywords: Measures, quality improvement, child-centered, Ha Long preschool.

1. Đặt vấn đề

Giáo dục mầm non (GDMN) là cấp học đầu tiên trong hệ thống giáo dục quốc dân, đặt nền móng cho sự phát triển về thể chất, nhận thức, tình cảm xã hội và thẩm mỹ cho trẻ em. Những kỹ năng mà trẻ được tiếp thu qua chương trình chăm sóc giáo dục MN sẽ là nền tảng cho việc học tập và thành công sau này của trẻ. Do vậy, phát triển GDMN là yếu tố quan trọng trong việc phát triển các cấp bậc học phổ thông tiếp theo.

Giáo dục lấy trẻ làm trung tâm (GDLLTT) là việc các nhà giáo dục không chỉ truyền đạt kiến thức cho trẻ một cách thụ động mà các nhà giáo dục tạo ra các điều kiện, các cơ hội để mọi đứa trẻ được chủ động, sáng tạo, tích cực hoạt động, tự chiếm lĩnh kiến thức và kinh nghiệm. Để đạt được điều này, các nhà giáo dục (GV) cần nắm được hứng thú, nhu cầu, trình độ, khả năng của từng trẻ trong lớp, trên cơ sở đó lựa chọn được nội dung, phương pháp phù hợp với từng nhóm, từng cá nhân trẻ. GDLLTT cần đảm bảo: Hứng thú, nhu cầu, kỹ năng, thể mạnh của mỗi trẻ đều được hiểu, đánh giá đúng và được tôn trọng. Mỗi trẻ đều có cơ hội tốt nhất để thành công. Để GDLLTT được thực hiện một cách tốt nhất và có hiệu quả nhất thì xây dựng môi trường giáo dục (MTGD) trong các trường MN là việc làm rất cần thiết và không thể thiếu được.

Đối với trẻ MN, MTGD tốt sẽ ảnh hưởng đến tất cả các mặt phát triển của trẻ; phát triển thể chất, thỏa mãn nhu cầu nhận thức, mở rộng hiểu biết của đứa trẻ, kích thích trẻ hoạt động tích cực, sáng tạo, hình thành những kỹ năng cần thiết cho cuộc sống. Môi

trường cởi mở, thân thiện giữa GV với trẻ, giữa trẻ với trẻ và giữa trẻ với môi trường xung quanh sẽ tạo cơ hội cho trẻ được chia sẻ nhu cầu, nguyện vọng của trẻ với GV, với bạn bè, nhờ vậy mà GV hiểu trẻ hơn, trẻ hiểu nhau hơn. Trẻ sẽ được tiếp cận công bằng trong MTGD, trẻ được lắng nghe, được tôn trọng và bảo vệ, góp phần đảm bảo quyền được học tập và vui chơi của trẻ.

Trên thực tế đối với các trường MN trên địa bàn TP Hạ Long, tỉnh Quảng Ninh đã thực hiện triển khai nội dung chuyên đề và tạo được MTGD cho trẻ theo quan điểm LTLTT. Tuy nhiên hiệu quả đạt được chưa cao, chưa thiết thực với trẻ khi hoạt động, nhiều trường còn mang tính hình thức. Một trong những nguyên nhân của thực trạng trên là chưa có những biện pháp mang tính đồng bộ để quản lý hoạt động xây dựng môi trường giáo dục theo quan điểm lấy trẻ làm trung tâm. Xác định rõ việc thực hiện chuyên đề là nhiệm vụ trọng tâm trong các năm học, là việc thực hiện đổi mới trong quản lý và các hoạt động Giáo dục MN; Việc thực hiện chuyên đề cần thực chất, sát với điều kiện thực tiễn của các trường; tuyệt đối không làm hình thức, gây lãng phí, đem lại hiệu quả tốt nhất trong việc giáo dục trẻ khi tới trường MN. Vì vậy nghiên cứu thực trạng và đề xuất một số biện pháp nâng cao chất lượng trong công tác xây dựng trường MN lấy trẻ làm trung tâm tại TP Hạ Long là vấn đề cần thiết hiện nay.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Thực trạng nhận thức của CBQL, GV về dựng môi trường GDLLTT tại trường MN TP Hạ Long.

Để tìm hiểu thực trạng nhận thức của CBQL, GV

về xây dựng môi trường GDLTLLT, chúng tôi đưa ra một số quan điểm giáo dục và khảo sát ý kiến của 10 CBQL và 110 GV với các mức độ khác nhau.

Qua số liệu khảo sát trên cho thấy đa số CBQL, GV các trường MN có nhận thức đầy đủ về môi trường GDLTLLT. Điều này chứng tỏ xây dựng kế hoạch và triển khai thực hiện rất có hiệu quả. Nhà trường đã quan tâm đến MTGD của trẻ một cách kịp thời đầy đủ, giúp trẻ phát triển tốt các mặt giáo dục.

Bên cạnh đó, vẫn còn có những cán bộ quản lý (CBQL) và GV chưa xây dựng tốt được kế hoạch, nội dung thực hiện chưa đáp ứng được nhu cầu học tập của trẻ, chưa phát huy được tối đa các hoạt động của trẻ. Trong đó, một số Cán bộ quản lý và GV vẫn còn phân vân về vai trò của GV và học sinh trong quan điểm giáo dục này, vì vậy vẫn còn 16,7 % CBQL và GV còn phân vân ở nội dung “Trẻ được trao đổi, hợp tác với các bạn trong các hoạt động giáo dục nhằm tăng thêm tính khách quan, tính khoa học tri thức” và “Trẻ dựa vào việc lắng nghe và phụ thuộc vào hướng dẫn của GV trong thực hiện các hoạt động”. 16,7 % đồng ý một phần với nội dung “Trẻ không thụ động khi lĩnh hội kiến thức, trẻ được đặt vào những tình huống có vấn đề để tự tìm kiếm cách thức giải quyết tình huống” và “GV là người định hướng, đạo diễn giúp trẻ tự khám phá và tìm ra kiến thức”. Có thể thấy, đây là một trong những khó khăn và trở ngại trong quá trình thực hiện việc giáo dục theo quan điểm LTLTT trong trường MN, một nguyên nhân dẫn tới sự thiếu sáng tạo và linh hoạt trong công tác chuyên môn của các nhà trường.

2.2. Thực trạng xây dựng môi trường GDLTLLT tại các trường MN TP Hạ Long.

Chúng tôi khảo sát để tìm hiểu thực trạng xây dựng môi trường GDLTLLT tại các trường MN thành phố Hạ Long qua: 10 cán bộ quản lý, 90 GV của 05 trường trên địa bàn các trường MN trong thành phố Hạ Long.

Bảng 2.1. Kết quả khảo sát Thực trạng xây dựng môi trường GDLTLLT tại các trường MN TP Hạ Long.

TT	Nội dung khảo sát	Ý kiến đánh giá							
		Tốt		Khá		Trung bình		Yếu, kém	
		SL	%	SL	%	SL	%	SL	%
I. Xây dựng môi trường bên trong lớp học:									
1	Bố trí học liệu, nguyên vật liệu, đồ dùng, đồ chơi trong góc hoạt động.	60	60%	30	30%	10	10%	0	0

2	Đồ dùng, đồ chơi, nguyên vật liệu được thay đổi và bổ sung phù hợp với mục tiêu chủ đề hoạt động và hứng thú của trẻ.	60	60%	40	40%	10	10%	0	0
II. Xây dựng môi trường bên ngoài lớp học:									
1	Học liệu, đồ chơi và phương tiện có loại đặc trưng cho từng góc/khu vực, tạo cơ hội cho trẻ tham gia hoạt động;	60	60%	30	30%	10	10%	0	0
2	Đồ chơi, học liệu, trang thiết bị ở các góc/khu vực hoạt động đảm bảo an toàn, vệ sinh.	80	80%	10	10%	10	10%	0	0
3	Bố trí các khu vực cho trẻ hoạt động vui chơi, sinh hoạt, học tập ngoài trời	70	70%	20	20%	10	10%	0	0
4	Độ cao của hệ thống tường bao, độ rộng của cổng và biển trường;	90	90%	10	10%	0	0	0	0
5	Khu đất bằng tuyên truyền, hộp thư cha mẹ.	90	90%	10	10%	0	0	0	0
6	Vệ sinh về nguồn nước, không khí, vệ sinh an toàn trong ăn uống.	80	80%	20	20%	10	10%	0	0
III. Xây dựng nội quy, quy tắc ứng xử trong trường MN dựa trên tinh thần cộng tác và lấy trẻ làm trung tâm									
1	Xây dựng nội quy, quy tắc trong giao tiếp, ứng xử của các thành viên trong trường MN với trẻ	80	80%	20	20%	0	0	0	0
2	Xây dựng nội quy, quy tắc trong giao tiếp, ứng xử của trẻ với trẻ, trẻ với GV, trẻ với các thành viên khác trong trường MN.	70	70%	20	20%	10	10%	0	0
IV. Xây dựng các mối quan hệ tích cực, thân thiện dựa trên tinh thần lấy trẻ làm trung tâm									
1	Xây dựng các mối quan hệ tích cực, thân thiện giữa các thành viên trong trường MN với trẻ.	80	80%	20	20%	0	0	0	0
2	Xây dựng các mối quan hệ tích cực, thân thiện giữa trẻ với trẻ, trẻ với GV, trẻ với các thành viên khác trong trường MN.	70	70%	20	20%	10	10%	0	0

Kết quả khảo sát cho thấy, phần lớn CBQL và GV các trường MN trên địa bàn thành phố Hạ Long đều đánh giá việc xây dựng môi trường giáo dục bên trong và bên ngoài nhà trường cũng như việc xây dựng nội

quy, quy tắc ứng xử trong trường MN và xây dựng các mối quan hệ tích cực, thân thiện dựa trên tinh thần lấy trẻ làm trung tâm đều rất tốt. Như việc bố trí học liệu, nguyên vật liệu, đồ dùng, đồ chơi trong góc hoạt động, đồ dùng, đồ chơi, nguyên vật liệu được thay đổi và bổ sung phù hợp với mục tiêu chủ đề hoạt động và hứng thú của trẻ đạt 60% đánh giá kết quả tốt trong việc xây dựng môi trường bên trong lớp học. Môi trường bên ngoài lớp học cũng được đạt tốt chiếm 60% ý kiến đánh giá việc xây dựng môi trường bên ngoài của các trường MN hiện nay như: Đồ chơi, học liệu, trang thiết bị ở các góc/khu vực hoạt động đảm bảo an toàn, vệ sinh. Học liệu, đồ chơi và phương tiện có loại đặc trưng cho từng góc/khu vực, tạo cơ hội cho trẻ tham gia hoạt động. Độ cao của tường cao đảm bảo, các bảng tuyên truyền sắp xếp hợp lý. Xây dựng quy quy định và quy tắc ứng xử của các thành viên trong trường MN với trẻ cũng được đánh giá tốt chiếm 80 % ý kiến đánh giá cũng như xây dựng các mối quan hệ tích cực, thân thiện giữa các thành viên trong trường MN với trẻ.

Tuy nhiên, một số ý kiến đánh giá còn cho rằng việc bố trí sắp xếp các góc chơi, nguyên vật liệu đồ dùng đồ chơi trong lớp còn nhiều bất cập như: các góc chơi quá gần nhau do diện tích phòng còn hẹp, số lượng đồ dùng đồ chơi mở cho trẻ hoạt động còn thiếu. Các khu vực chơi ngoài trời còn mang tính hình thức trưng bày, trẻ ít được hoạt động. Việc xây dựng nội quy, quy tắc giao tiếp ứng xử giữa các thành viên trong trường MN với trẻ còn chưa thật sự hiệu quả.

2.2. Biện pháp xây dựng môi trường GDLTTLT cho đội ngũ GV tại các trường MN TP Hạ Long

2.2.1. Nâng cao nhận thức cho đội ngũ GV các trường MN TP Hạ Long.

Biện pháp này giúp cho GV, trẻ em và cộng đồng và các bậc phụ huynh nắm rõ được những thành tố cấu tạo của môi trường giáo dục lấy trẻ làm trung tâm. Vai trò, tầm quan trọng của việc xây dựng MTGD. Qua đó cũng giúp GV nắm rõ vai trò, nhiệm vụ của mình trong xây dựng môi trường GDLTTLT trong trường MN.

2.2.2: Bồi dưỡng nâng cao năng lực xây dựng môi trường GDLTTLT cho đội ngũ GV tại các trường MN TP Hạ Long.

Bồi dưỡng nâng cao nhận thức và phương pháp về quan điểm xây dựng môi trường LTLTT tại trường MN. Thực hiện tốt việc xây dựng kế hoạch, tổ chức các hoạt động, xây dựng môi trường, làm đồ dùng đồ chơi và phối kết hợp tốt với phụ huynh học sinh trong việc thực hiện xây dựng môi trường GDLTTLT.

2.2.3. Tổ chức đánh giá công tác xây dựng MTGD tại các trường MN ở TP Hạ Long theo tiêu chí thực hành áp dụng LTLTT

Biện pháp này nhằm hình thành cho GV có ý thức trách nhiệm trong công việc được giao, tự bồi dưỡng nâng cao chuyên môn nghiệp vụ, năng lực sự phạm. Học hỏi kinh nghiệm đồng nghiệp và nâng cao hơn nữa kiến thức CS&GD trẻ MN. Hằng ngày/hàng tuần/hàng tháng GV tự xem xét quá trình thực hiện áp dụng các tiêu chí thực hành, những nội dung, tiêu chí, chỉ số đã thực hiện được tốt để phát huy tiếp tục và những nội dung, tiêu chí, chỉ số chưa thực hiện hoặc thực hiện chưa tốt để điều chỉnh bổ sung CSVC mục tiêu, nội dung, hình thức tổ chức các hoạt động... trong kế hoạch tiếp theo.

2.2.4. Tăng cường CSVC phục vụ cho hoạt động xây dựng môi trường GDLTTLT ở các trường MN.

Nhà trường, GV có kiến thức về trang trí không gian trường lớp và có sự định hướng cho GV, trẻ trong việc tổ chức tăng trí, tạo không gian. Đảm bảo cho trẻ được đối xử công bằng, được quan tâm chăm sóc nuôi dưỡng và giáo dục nghiêm túc chu đáo tận tình, giúp trẻ yêu trường lớp.

2.2.5. Xây dựng các mối quan hệ trong và ngoài nhà trường để xây dựng môi trường GDLTTLT ở trường MN.

Huy động sức mạnh tổng hợp các lực lượng ngoài nhà trường để xây dựng MTGD an toàn, hiệu quả. Hàng năm chuẩn bị bước vào đầu năm học mới: huy động xã hội hóa giáo dục từ các đơn vị doanh nghiệp, cộng đồng và các cá nhân cho giáo dục. Nhà trường tuyên truyền vận động trẻ trên địa bàn phường cho trẻ ra lớp, không để trẻ nào trong độ tuổi MN không được đến trường.

3. Kết luận

Trên cơ sở kết quả khảo sát thực trạng, tác giả đề xuất 5 biện pháp để nâng cao chất lượng trong công tác xây dựng trường MN lấy trẻ làm trung tâm sau. Các biện pháp có mối quan hệ chặt chẽ với nhau và hỗ trợ cho nhau. Các biện pháp đã được khảo nghiệm tính cần thiết và tính khả thi nên có thể vận dụng trong quản lý hoạt động CS&GD trẻ ở các trường MN.

Tài liệu tham khảo

1. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2017), *Kế hoạch số 56/KH-BGDĐT ngày 25 tháng 1 năm 2017 về Kế hoạch triển khai chuyên đề “Xây dựng trường MN lấy trẻ làm trung tâm” giai đoạn 2016-2020*. Hà Nội
2. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2019) *Chương trình giáo dục MN*, NXB Giáo dục Việt Nam. Hà Nội
3. Hoàng Thị Phương (2013), *Giáo trình Giáo dục môi trường cho trẻ MN*, NXB ĐHSP Hà Nội